

WSPIERAMY ZDALNE NAUCZANIE

Materiały szkoleniowe

- organizacja pracy szkoły
- prawo oświatowe

ORGANIZATORZY

PARTNERZY TECHNOLOGICZNI

Kliknij w wybrany temat, aby dowiedzieć się więcej:

■ Jak krok po kroku wdrożyć zdalne nauczanie w szkole	3
■ Edukacja w czasie kwarantanny – zacznij od relacji	9
■ Nauczanie zdalne – pytania i odpowiedzi część 1.	13
■ Jak ustalać treści podstawy programowej kształcenia ogólnego do realizacji w poszczególnych oddziałach w kształceniu na odległość, jeśli chodzi o pracę w oparciu o zajęcia interdyscyplinarne np. metodą projektu?.....	13
■ Dyrektor, nauczyciel, rodzic. Co ich łączy w ostatnich dniach? Jak zarządzać szkołą w czasie kryzysu?.....	14
■ Jaka forma nauczania jest zgodna z zasadami nauczania na odległość?.....	16
■ Nauczanie zdalne – pytania i odpowiedzi część 2.	18
■ Jakie metody pracy z materiałem źródłowym (tekst, obraz) mogą wykorzystać, aby wspierać ucznia w jego samodzielnej pracy?.....	18
■ Nauczanie zdalne a kształcenie kompetencji kluczowych jako jeden z punktów kierunków realizacji polityki oświatowej na rok szkolny 2019/2020.....	20
■ Nauczanie zdalne – pytania i odpowiedzi część 3.	22
■ Czy podczas nauczania zdalnego należy przygotować szkolną netykietę i jak to zrobić?.....	22
■ Czy w trakcie nauczania zdalnego ważniejsze jest ocenianie czy informowanie, o jakości podejmowanych przez ucznia działań?.....	24
■ Nauczanie zdalne – pytania i odpowiedzi część 4.	26
■ Czy ustalenie wspólnie z nauczycielami zakresu treści nauczania poszczególnych przedmiotów upoważnia dyrektora do dokonania zmian w szkolnym planie nauczania tzn. zmniejszenia liczby godzin poszczególnych przedmiotów na czas funkcjonowania kształcenia na odległość?.....	26
■ W jaki sposób praca w wirtualnych zespołach uczniowskich może ułatwić realizację celów edukacyjnych?.....	28

Jak krok po kroku wdrożyć zdalne nauczanie w szkole

Podstawy prawne

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. poz. 493 ze zm.) Obowiązuje od dnia 25 marca 2020 r.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. poz. 410 ze zm.) Obowiązuje od dnia 11 marca 2020 r.

KROK PIERWSZY – diagnoza możliwości

Przeprowadzając analizę możliwości wdrożenia nauczania zdalnego w szkole, bierzemy pod uwagę przede wszystkim potencjał informatyczny grona pedagogicznego, jak również dostępność sprzętu, jakim dysponują nauczyciele, uczniowie i szkoła.

Pytania, jakie musi zadać sobie dyrektor szkoły w pierwszym etapie:

1. Czy mam kontakt ze wszystkimi nauczycielami?
2. Czy mam kontakt ze wszystkimi uczniami? Jeżeli nie – ustal przyczynę i podejmij działania naprawcze.
3. Czy moi nauczyciele mają dostęp do komputerów/tabletów/telefonów?
4. Czy moi uczniowie mają dostęp do komputerów/tabletów/telefonów?
5. Czy moi nauczyciele mają dostęp do Internetu?
6. Czy moi uczniowie mają dostęp do Internetu?

7. Czy dziennik elektroniczny, którym dysponuje szkoła, wystarczy jako komunikator z uczniami i ich rodzicami?
8. Czy dziennik zawiera moduł wysyłania wiadomości, którym wysyłać można zadania, karty pracy, prezentacje, filmy, na bazie których realizowane będzie zdalne nauczanie?

KROK DRUGI – próba możliwości

1. Sprawdź komunikację w gronie - czy ich łączy pozwalają na szybką i sprawną komunikację.
2. Sprawdź, jakie platformy i aplikacje wspierające działania dydaktyczne znają nauczyciele i jakie preferują.
3. Wspólnie ze szkolnymi informatykami przeanalizujcie, jaka platforma będzie najlepsza inajbardziej intuicyjna dla uczniów, nauczycieli i rodziców. Przygotowujcie się do jej wyboru i konfiguracji.
4. Wspólnie ustalcie podstawowe narzędzia, na jakich będziecie pracować do momentu uruchomienia platformy – chaos narzędziowy, ich wielość nie wpłynie pozytywnie na uczniów.
5. Zrób rozeznanie, na jakich platformach i z jakich komunikatorów korzystali uczniowie do tej pory. Jeżeli nie masz wybranej platformy można również w innej formie realizować zdalne nauczanie.
6. W pierwszych dniach zdalnej edukacji i prowadzenia spotkań, konsultacji lub lekcji on-line nauczyciele mogą wykorzystać Facebook czy Skype. Pamiętaj w tej grupie znajdą się młodzi nauczyciele, którym technologia cyfrowa jest bliska i na co dzień korzystają z komunikatorów typu Messenger czy WhatsApp.
7. Postaraj się, by nauczyciele korzystali ze służbowej poczty mailowej.

KROK TRZECI – Komunikacja

1. Na bieżąco komunikuj się ze wszystkimi stronami:

- nauczycielami,
- uczniami, rodzicami,
- organem prowadzącym.

Pamiętaj, że każda ze stron oczekuje od szkoły innych informacji. Nie twórz szumu informacyjnego, ale też zwiększ prawdopodobieństwo odczytania komunikatu – publikuj wszystkie informacje na stronie internetowej szkoły oraz wysyłaj je do wszystkich stron, np. przez dziennik elektroniczny. Jasno określ kanał i sposób skutecznej komunikacji w czasie nauczania zdalnego.

2. Zadbaj o poczucie bezpieczeństwa nauczycieli – stwórz system pomocy i samopomocy. Pozwól na kreatywność i inicjatywę. Wydawaj przemyślane polecenia. Zaakceptuj, że będą zdarzały się błędy, na których pracownicy będą się uczyć, wspieraj ich w nowej/trudnej sytuacji, wspieraj w uczeniu się. Daj poczucie bezpieczeństwa.

3. Zadbaj o dobrostan uczniów i rodziców – pomyśl w jaki sposób możesz łagodzić ich lęki i wspierać ich w tym trudnym czasie (np.: poprzez dyżur pedagoga/psychologa, codzienne spotkanie społeczności szkolnej na czatach). Pokaż, jak uczniowie mogą pracować samodzielnie w domu. Jak będą ich wspierać rodzice, a jak nauczyciele.

4. Określ zasady edukacji zdalnej. Wyjaśnij, jak będzie wyglądała i na jakich zasadach będzie prowadzona:

I etap to przesyłanie materiałów i kart pracy.

II etap to praca on-line na wybranej platformie.

KROK CZWARTY - Bezpieczeństwo w sieci, RODO

Fakt, że znaleźliśmy się w nowej rzeczywistości nie zwalnia nas z odpowiedzialności. Dyrektor i nauczyciele nadal odpowiadają za bezpieczeństwo danych osobowych swoich uczniów.

O czym musimy pamiętać na tym etapie:

1. Sprzęt komputerowy nauczycieli musi posiadać zabezpieczenia antywirusowe i inne, które zabezpieczą dane.
2. Sprzęt uczniów powinien posiadać blokady rodzicielskie ograniczające dostęp do niepożądanych stron.
3. Przypomnij nauczycielom lub opracuj (jeśli jeszcze nie powstały) zasady logowania się do dziennika elektronicznego w domu.
4. Jeżeli nauczyciel lub uczeń nie posiadają odpowiedniego sprzętu, pomyśl o możliwości użyczenia sprzętu szkolnego. Poszukaj darczyńców, którzy mogliby pożyczyć lub oddać sprzęt na czas pracy zdalnej.
5. Pamiętaj, że szkoła nadal pozostaje miejscem pracy i nauczyciel może prowadzić lekcje zdalne ze szkoły, korzystając z wyposażenia w klasach.
6. Zakaz wstępu na teren szkół nie dotyczy pracowników.
7. Podpisz umowę na wdrożenie platformy do edukacji zdalnej. Pamiętaj! Zabezpiecz dane osobowe uczniów i pracowników. Ustal, kto będzie szkolnym administratorem platformy. Zadania można przydzielić również zespołowi, ale na wstępnym etapie warto komunikować się z jedną osobą, by wdrażanie etapów przebiegało sprawnie.
8. Zadbaj o wprowadzenie regulaminu szkolnej platformy i zasad udostępnienia adresów mailowych uczniom. Szczególną uwagę zwróć na procedurę zakładania adresów mailowych u uczniów poniżej 13-go roku życia. Opracuj procedurę logowania pod nadzorem rodzica.

KROK PIĄTY – Czas na zmianę i systemowe wdrożenie platformy edukacji zdalnej

1. Po skonfigurowaniu szkolnej platformy edukacji zdalnej zastanów się, jak powinna wyglądać organizacja szkoły w sieci.
2. Ustal i wyznacz osoby, które będą tworzyć zespoły/klasy w sieci.

3. Zastanówcie się i przemyślcie, kto jaką będzie miał rolę w edukacji zdalnej. Pamiętaj o nauczycielach bibliotekarzach, wychowawcach świetlicy, pedagogach, psychologach, terapeutach – jakie role będą pełnili?
4. Znajdź szkoleniowców, którzy zdalnie przeszkolą Twoich nauczycieli. Nauczyciel powinien pewnie korzystać z narzędzia i jego funkcjonalności.
5. Zleć pracę w zespołach przedmiotowych.
6. Przemyśl plan lekcji tak, aby był dostosowany zarówno do wieku uczniów, jak i ich możliwości.
7. Zaplanuj lekcje on-line tak, aby każdy nauczyciel przedmiotowy miał kontakt z uczniami. Częstotliwość kontaktów ustalasz ze względu na specyfikę przedmiotu i wymiar tygodniowej realizacji. W pierwszej kolejności uwzględniane przedmioty egzaminacyjne (j.polski, matematyka, j.obcy).

Przykładowe komunikaty/procedury:

Drodzy Uczniowie i Rodzice!

Decyzją Rady Pedagogicznej, informuję Państwa o kolejnym etapie systematyzacji zasad pracy i zachowania uczniów podczas lekcji on-line. Jest to rezultat kolejnych obserwacji, dostrzeżonych problemów oraz innowacji.

Przypominamy, że dziennik Librus jest podstawowym narzędziem organizacji zajęć lekcyjnych w naszej szkole. W dzienniku Librus znajdują się moduły umożliwiające prawidłową realizację zdalnego nauczania.

Zakładki widoczne z poziomu ucznia:

1. Zadania domowe - nauczyciel umieszcza w tej zakładce zadania do wykonania przez ucznia. Uczeń może zobaczyć, sprawdzić, pobrać a następnie odesłać nauczycielowi w wyznaczonym przez niego terminie otrzymane zadanie.
2. Terminarz - w tej zakładce uczeń ma zaznaczone lekcje on-line na każdy dzień. Przez umieszczony przy danej lekcji link może bezpośrednio połączyć się z nauczycielem i uczestniczyć w lekcji. W terminarzu umieszczone są również zaplanowane sprawdziany i kartkówki.

3. Organizacja - zaplanowane lekcje – w tej zakładce nauczyciel załącza materiały dydaktyczne, karty pracy, prezentacje, notatki, linki lub filmy związane z konkretną lekcją. Uczeń ma dostęp do tych materiałów i w dowolnym terminie może je przeczytać, zapoznać się z nimi i rozwiązywać.

W zdalnym nauczaniu poza dziennikiem Librus szkoła dodatkowo pracuje na osobnej platformie, organizując lekcje on-line.

Poniżej przedstawiamy wypracowane przez grono pedagogiczne zasady organizacji tych lekcji:

1. Spotkanie lekcyjne na platformie organizuje, rozpoczyna, moderuje i kończy nauczyciel. Ważne jest, żeby uczniowie wylogowali się po zajęciach na polecenie nauczyciela lub nauczyciel zakończył spotkanie poprzez wylogowanie wszystkich uczestników.
2. Pomiędzy kolejnymi lekcjami on-line uczniowie nie mogą wykorzystywać platformy do prywatnych konwersacji. Zdarzało się, że rodzice interpretowali takie rozmowy jako kontynuację lekcji.
3. Obowiązuje zakaz konwersacji (otwierania okien czatu przedmiotowego) podczas lekcji, jeżeli nie ma takiego zalecenia od nauczyciela prowadzącego.
4. Uprasza się o rodzicielską kontrolę, by uczniowie nie prowadzili prywatnych konwersacji na odrębnych komunikatorach lub czatach podczas lekcji oraz nie korzystali z telefonu komórkowego. Oczekujemy od ucznia pełnego skupienia i zaangażowania w prowadzoną lekcję.
5. Jeżeli uczeń nie uczestniczy aktywnie w lekcji online nauczyciel poinformuje o tym fakcie wychowawcę i rodziców ucznia.
6. Nauczyciele prowadzący mają prawo oceniać aktywność uczniów podczas zajęć, włącznie z kontrolą czynnej obecności (poprzez wyjście spoza awatara) - w ocenach z zachowania i ocenie aktywności przedmiotowej (+, -).

Ilona Helik

Menadżer oświaty, nauczyciel dyplomowany z 30-letnim stażem pracy w edukacji, wieloletni dyrektor zespołów szkół publicznych i niepublicznych, były pracownik Kuratorium Oświaty wydziału Nadzoru Edukacji. Edukator specjalista ds. zarządzania szkołą i przedszkolem, indywidualizacji nauczania, wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych na zajęciach edukacyjnych oraz w szkoleniach rad pedagogicznych.

Dokładamy wszelkich starań w celu umieszczenia prawdziwych i pełnych informacji. Nie ponosimy jednak odpowiedzialności za rezultaty działań podjętych w oparciu o zamieszczone w artykule informacje lub ewentualne błędy czy braki w artykule. Stan prawny na dzień: 04.05.2020 r.

Edukacja w czasie kwarantanny – zacznij od relacji

Technologia może nas izolować od siebie nawzajem, może nas rozpraszają, może wzbudzać w nas strach. I czasem te trzy elementy mogą wystąpić jednocześnie. Technologia może stać się naszym własnym więzieniem. Ale też paradoksalnie technologia może nas bardzo do siebie zbliżyć i stać się jedynym możliwym sposobem komunikacji.

Nauczanie na odległość

Nauczanie na odległość wymaga od nas **planu i strategii**. Wymaga od nas czasu, cierpliwości i otwartości na nowe rozwiązania. Najpierw powinniśmy zadać sobie pytanie: jaki jest nasz cel? Co chcemy osiągnąć i co tak naprawdę jest teraz najważniejsze? Czy rzeczywiście powinno nam chodzić tylko o wiedzę teoretyczną czy może równie ważne będzie **rozwijanie kompetencji**, uczenie odpowiedzialności, samodzielności, planowania i organizacji?

Nauczanie zdalne to **proces**. Nie jesteśmy systemowo do tego przygotowani, dlatego musimy zachować zdrowy rozsądek i uważność na wszystkich uczestników tego procesu, a są nimi nie tylko nasi uczniowie, ale także rodzice naszych uczniów i my sami – nauczyciele. Wszyscy zostaliśmy w ostatnich dniach postawieni w nowej dla nas sytuacji. Tylko zachowując **spokój i rozsądek** jesteśmy w stanie powoli odnajdywać się w nowej sytuacji.

Postaw na relacje

Relacje są w tym momencie paradoksalnie jeszcze bardziej ważne niż wcześniej. Wszyscy zaczynamy funkcjonować w nowej przestrzeni. Przestrzeni wirtualnej, z którą każdy ma inne doświadczenia i która nie była dotychczas podstawowym środowiskiem naszej pracy. Podczas tych pierwszych tygodni zmian uczmy się cierpliwości i bądźmy elastyczni. Wykorzystajmy ten czas, aby **zorganizować** i **zaplanować** proces uczenia. Aby **wyselekcjonować** treści, **podzielić** i **wybrać** materiał, zrobić rozpiskę. Zastanówmy się, w jaki sposób chcemy uczyć, jakie mamy możliwości,

kiedy i w jaki sposób będziemy dostępni dla naszych uczniów – czy w czasie rzeczywistym czy w ramach konsultacji w określonym z góry czasie.

Pozwólmy sobie na dostosowanie się do nowych sytuacji. Pozwólmy sobie na bycie elastycznym pod względem potrzeb, możliwości i efektów naszych działań, które po prostu mogą się nie sprawdzić. Nastawmy się na **eksperymentowanie i uczenie się na błędach**. To też ważny element edukacji.

Co nagle, to po diable

Zaplanujmy sobie najbliższy czas, ale w perspektywie **długofalowej**. Nie działajmy po omacku i na szybko, bo się pogubimy. Przygotowując zadania i materiały dla uczniów, weźmy pod uwagę, że nasz przedmiot nie jest jedyny, że być może w domu cała rodzina pracuje zdalnie. Weźmy pod uwagę **aspekt technologiczny i warunki**, jakie mają nasi uczniowie w swoich domach.

Nauczanie zdalne **musimy zacząć od siebie**. Nie polega ono na przesyłaniu uczniom materiału, który mają sami w domu przerobić. Zacznijmy od prostego i przejrzystego materiału. Wykorzystajmy narzędzia, które nie są zbyt skomplikowane w użytkowaniu i nie wymagają ingerencji kogoś drugiego.

Jeśli sami nie mamy możliwości, aby wesprzeć uczniów, zrezygnujmy z takich narzędzi i aplikacji. Nie generujmy niepotrzebnych problemów.

Wykorzystajmy ten czas i tę przestrzeń również na to, aby pokazać jak **kreatywnie i pozytywnie** można wykorzystać smartfon w procesie uczenia się: do nagrywania filmików, robienia zdjęć, zrobienia animacji poklatkowej z wykorzystaniem dostosowanych darmowych aplikacji. Teraz może to być jedno z podstawowych narzędzi ucznia, za pomocą którego będzie wykonywał zadania czy też nam je dostarczał.

Nie samym ekranem człowiek żyje

Nie zapominajmy, że dzieci nie mogą spędzać ciągle czasu przed ekranem. Spróbujmy w taki sposób zaplanować i zaaranżować działania, aby angażowały ich także w inny sposób – w wykonanie plakatu, mapy myśli, lapbooka, książeczki papierowej, gazety, stworzenie gry planszowej z kartami, przepisu na potrawę lub deser, którego wykonanie potem dzieci udokumentują, odegranie scenki lub dialogu

i nagranie jej na telefonie, stworzenie komiksu – generalnie wszystko, co ich odsunie na jakiś czas odsiedzenia stricte przed monitorem, a **zmotywuje** do działania, **zaciekawi, wyzwoli kreatywność**.

Troska o dobrostan i świadomość o rozwój społeczno-emocjonalny uczniów

To ważny element sytuacji, w której wszyscy się znaleźliśmy. Nie zapomnijmy o tych (nie)zwykłych elementach uczenia na odległość. Proste **pytania dotyczące samopoczucia**, zwykłych codziennych czynności i aktywności, form spędzania czasu, małych codziennych radości powinny stać się integralną częścią naszych kontaktów z uczniami i rodzicami. Świetną aktywnością jest zabawa pt. „**róże i kolce**”, polegająca na podaniu przez uczniów dwóch informacji na dzień dobry: pozytywnej i fajnej, czyli róży oraz kolca, czyli czegoś, co nam nie wyszło, co jest kolcem dnia dzisiejszego albo tygodnia, albo czasu od momentu naszego ostatniego spotkania. To ćwiczenie możemy także potraktować jako osobne, odnoszące się do zaistniałej sytuacji związanej z kwarantanną i koronawirusem. Możemy poprosić uczniów o narysowanie symbolicznej róży i kolca, opisanie, a później w miarę możliwości omówienie swoich obserwacji.

Pamiętajmy o relacjach, o empatycznym podejściu, o zrozumieniu – pamiętajmy, że wcześniej czy później wrócimy do szkoły i staniemy wszyscy twarzą w twarz z naszymi uczniami i rodzicami. Fajnie będzie, jeśli wszyscy uśmiechniemy się do siebie i będziemy potrafili spojrzeć sobie prosto w oczy.

Wskazówki w pigułce:

1. Zrób rozeznanie wśród uczniów i rodziców dotyczące dostępności i możliwości technologicznych.
2. Daj sobie czas na praktykę i zadbaj o odpowiednią ilość prób i testów nie tylko z uczniami.
3. Sformułuj jasne oczekiwania i wymagania dla uczniów, które przedstawiś także rodzicom.
4. Zaplanuj działania długofalowo.

5. Zadbaj o odpowiednie narzędzia i przestrzeń do działania.
6. Ustal formy kontaktu z uczniami, częstotliwość, czas i miejsce.
7. Zaprojektuj i zaplanuj działania włączające samodzielne uczenie się uczniów.
8. Zadbaj o dobrostan cyfrowy.
9. Wybierz odpowiednie narzędzia, zapoznaj się z nimi i się ich trzymaj w myśl zasady – mniej znaczy więcej.
10. Przygotuj pomysły na kreatywne i oryginalne wykonywanie zadań poza ekranem.

Marta Florkiewicz-Borkowska

Trenerka edukacyjna, nauczycielka języka niemieckiego w Szkole Podstawowej im. Karola Miarki w Pielgrzymowicach. Autorka artykułów dotyczących wykorzystywania nowoczesnych technologii oraz zastosowania arteterapii w edukacji. Prelegentka na licznych konferencjach edukacyjnych, współorganizatorka całonocnej konferencji EduMocOnline, dyplomowana arteterapeutka. Propagatorka wykorzystywania gier planszowych, zabaw aktywizujących i metod kreatywnych w edukacji oraz łączenia offlinu z onlinem. Kreatorka nowoczesnych rozwiązań w edukacji. Koordynatorka wielu projektów. Działaczka społeczna. Nauczycielka Roku 2017. Laueratka tytułu Microsoft Innovative Educator Expert 2018-2019 i 2019-2020. Wpisana na listę 100 osób szczególnie zasłużonych w zakresie rozwijania kompetencji cyfrowych w Polsce 100 SPRUC 2019. Należy do społeczności Superbelfrzy RP.

Dokładamy wszelkich starań w celu umieszczania prawdziwych i pełnych informacji. Nie ponosimy jednak odpowiedzialności za rezultaty działań podjętych w oparciu o zamieszczone w artykule informacje lub ewentualne błędy czy braki w artykule.
Publikacja artykułu i stan prawny na dzień: 25.03.2020 r.

ORGANIZATORZY
PARTNERZY TECHNOLOGICZNI

Nauczanie zdalne – pytania i odpowiedzi część 1.

1. Jak ustalać treści podstawy programowej kształcenia ogólnego do realizacji w poszczególnych oddziałach w kształceniu na odległość, jeśli chodzi o pracę w oparciu o zajęcia interdyscyplinarne np. metodą projektu?

Jednym z zadań dyrektora szkoły w kształceniu na odległość jest ustalanie we współpracy z nauczycielami tygodniowego zakresu treści nauczania do zrealizowania w poszczególnych oddziałach.

Realizacja treści podstawy programowej jest związana z koniecznością doboru przez nauczyciela optymalnej metody nauczania również w warunkach kształcenia na odległość. Metodą, która jest wskazana do realizacji z uczniami w podstawie programowej kształcenia ogólnego, która zakłada ich ogromną samodzielność i odpowiedzialność, pozwala rozwijać kreatywność i przedsiębiorczość oraz umiejętność samooceny, jest praca metodą projektu. Projekty swoim zakresem mogą obejmować kilka zajęć edukacyjnych. W zaplanowaniu treści tygodniowego zakresu nauczania warto wykorzystać interdyscyplinarność, którą ta metoda daje.

Przykładowe planowanie treści nauczania przez nauczycieli kilku zajęć edukacyjnych w tym samym czasie:

- treści nauczania techniki na II etapie edukacyjnym obejmują między innymi racjonalne gospodarowanie różnorodnymi materiałami oraz zasady segregowania i przetwarzania odpadów z różnych materiałów oraz elementów elektronicznych;
- treści dotyczące segregowania i przetwarzania odpadów może realizować również nauczyciel biologii, omawiając zagadnienia z ekologii i ochrony środowiska;
- nauczyciel języka polskiego może rozwijać kompetencje uczniów dotyczące

form przekazu, prosząc o napisanie np. listu otwartego do określonej instytucji, która zajmuje się segregowaniem odpadów;

- nauczyciel matematyki może z uczniami rozwijać umiejętności związane z liczeniem objętości na przykładach związanych z tą tematyką;
- nauczyciele języków obcych mogą realizować treści swoich zajęć w oparciu o omówienie sposobów segregowania odpadów w krajach, których języki obce są nauczane w szkole;
- nauczyciel plastyki, mając na uwadze rozwijanie u uczniów wyobraźni twórczej i kreatywnego myślenia, może zlecić uczniom wykonanie rysunku ciekawego kształtu kontenera na śmieci.

Uwagę zwraca fakt, że nauczyciele, planując w obrębie tygodnia realizację treści nauczania, mogą integrować się wokół wydarzeń, postaci, przerabianej lektury albo wskazanego dla uczniów do oglądania lub wysłuchania programu z oferty edukacyjnej telewizji lub radia.

Interdyscyplinarność w kształceniu na odległość daje nauczycielowi szansę na zrealizowanie zaplanowanych treści nauczania do końca zajęć dydaktyczno-wychowawczych w tym roku szkolnym.

Dodatkowo rozwija umiejętności wskazane w podstawie programowej kształcenia ogólnego, które stanowią bazę kształcenia kompetencji kluczowych, tak ważnych dla kształcenia młodego człowieka we współczesnym świecie.

2. Dyrektor, nauczyciel, rodzic. Co ich łączy w ostatnich dniach? Przekrwione oczy, od wpatrywania się w ekran komputera, dziesiątki rozmów telefonicznych i napięcie wynikające z oczekiwań na...??? Na tle tych obrazów wyłania się ważne pytanie: jak zarządzać szkołą w czasie kryzysu?

Po pierwsze należy przyjąć, że towarzyszący, na początku, kryzysowi chaos jest **naturalny**. Ani dyrektor, ani nauczyciel, ani rodzic nie powinien go interpretować jako wyraz słabości. Natłok informacji i dynamika zmian przytłaczają. W chwili wystąpienia kryzysu przestają funkcjonować wypracowane, sprawdzone ścieżki postępowania. I nie ma jeszcze rozwiązań. Trzeba je wypracować.

Szkoła nigdy jeszcze nie pracowała w warunkach pandemii. Uświadomienie sobie tego faktu pozwalawiać głęboki oddech i... przejść do kwestii drugiej: **utworzenie w szkole zespołu kryzysowego**.

Dyrektor nie powinien wszystkiego brać na siebie. Dobrze, aby powołał zespół nauczycieli/liderów, którzy wspólnie z nim będą sprawnie i racjonalnie analizować sytuację i wspierać go w podejmowaniu decyzji. To podejmowanie decyzji jest niezwykle trudne, ponieważ ani dyrektor, ani liderzy nie mogą korzystać z własnego doświadczenia, bo taka sytuacja wcześniej się nie wydarzyła. Doświadczenia nie ma, a zagadnień, którym należy się przyjrzeć, jest bardzo dużo. To nie tylko nauczanie, ale także np. praca nauczycieli świetlicy, bibliotekarza, pedagoga, psychologa czy pracowników niepedagogicznych. Dobre zarządzanie liderów daje szansę na skrócenie czasu wychodzenia z chaosu. Zaufanie mądrości zespołu, który nie tylko opisuje faktyczny stan, ale dostrzega niebezpieczeństwo związane z potencjalnymi rozwiązaniami i wypracowuje alternatywne ścieżki, bardzo wesprze dyrektora.

Po trzecie, nie do przecenienia jest kwestia przekazywania informacji. Przyjmy się komunikacji tylko na drodze nauczyciel – uczeń czy nauczyciel – rodzic. Jeżeli zostawimy tę kwestię indywidualnemu działaniu, to pojawia się zagrożenie związane z natłokiem i nieprzewidywalnością nadejścia informacji. Przekazywanie informacji należy ująć w rygory stałości i przewidywalności.

Symulacja rozwiązania w planowaniu tygodniowym:

- Do piątku do godziny 12:00 wszyscy nauczyciele uczący w danej klasie przesyłają np. nauczycielowi świetlicy (któremu na czas nauczania zdalnego zostało przydzielone takie zadanie) pliki na kolejny tydzień.
- W poniedziałek do godziny 12:00 nauczyciel świetlicy przesyła rodzicowi i uczniowi plan pracy zdalnej na cały tydzień.
- W kolejny poniedziałek do 12:00 godziny rodzic lub uczeń odsyła na adres nauczyciela świetlicy wykonane prace.
- Nauczyciel świetlicy odsyła prace nauczycielom przedmiotu.

Może się okazać, że takie rozwiązanie z różnych powodów jest niemożliwe do wprowadzenia. Jednak każda szkoła musi wypracować własne, dzięki któremu stałość komunikacji będzie zachowana.

Po czwarte, zarządzanie w sytuacji kryzysu wymaga pochylenia się nad emocjami, które mu towarzyszą. Lęk, niepokój, niepewność, frustracja, panika i wiele innych stanów są naturalne dla sytuacji, której obecnie doświadczamy. Dyrektor nie mają wpływu na to, co przeżywa nauczyciel, rodzic, czy uczeń. Mają oni jednak wpływ na okoliczności, które są areną przeżywania tych emocji. Stałość kontaktu, opanowanie, spokój, pewne i precyzyjne informacje na pewno ułatwią funkcjonowanie wszystkich zaangażowanych osób.

3. Nauczyciel przesyła informacje, co uczeń ma obejrzeć, przeczytać czy odsłuchać i jak ma pracować z danym materiałem. Uczeń nie widzi nauczyciela na ekranie komputera. Czy takie nauczanie jest nauczaniem zgodnym z zasadami nauczania na odległość?

Tak. Nauczanie na odległość może mieć różne formy. Pierwsza to nauczanie synchroniczne. Odbywa się ono w czasie rzeczywistym, tu i teraz. Uczeń i nauczyciel są w bezpośrednim kontakcie. Obecność i aktywność obu stron jest w tym wypadku absolutnie konieczna. Taki proces dydaktyczny może niewiele się różnić od wcześniejszych doświadczeń ucznia związanych z realnym przebywaniem w szkole. Uczeń rozmawia z nauczycielem, słucha, zadaje pytania. Otrzymuje od nauczyciela odpowiedź.

Komunikują się w czasie rzeczywistym, w trakcie konkretnej lekcji. Takie kształcenie wymaga dobrych środków technicznych po obu stronach. Trzeba mieć na uwadze:

- czy komputer ucznia i nauczyciela jest wyposażony w kamerę,
- jaka jest przepustowość łącza internetowego,
- czy uczeń może mieć dostęp do komputera w tym samym czasie, co nauczyciel itp.

W sytuacji, której doświadczamy obecnie, dopiero testujemy możliwości jednej i drugiej strony w tym zakresie. Rozeznanie możliwości technicznych zarówno po stronie ucznia, jak i nauczyciela jest konieczna przed podjęciem takich działań. I skoordynowanie takiego zadania nałożył na dyrektora szkoły Minister Edukacji Narodowej.

Druga równoprawna forma kształcenia na odległość to model asynchroniczny. Ten sposób zakłada przekazywanie informacji bez bezpośredniego kontaktu ucznia z nauczycielem. Uczniowie otrzymują informacje dotyczące materiału do nauki za pomocą Internetu poprzez pocztę elektroniczną, media społecznościowe, wirtualne lekcje, filmy, audiobooki, dyskusje online, zintegrowaną platformę edukacyjną epodreczniki.pl, dzienniki elektroniczne i inne zasoby, które wskaże nauczyciel. To rozwiązanie jest mniej obciążone ograniczeniami technicznymi od pierwszego. Mniej, to nie znaczy, że w ogóle. Uczeń musi mieć bowiem dostęp do komputera połączanego z Internetem. Ten model wymaga również dużo większej samodyscypliny ucznia i jego rodzica. Uczeń bowiem sam (wspierany przez rodzica) decyduje o czasie rozpoczęcia i trwania nauki.

Kształcenie na odległość może przyjąć także formę mieszaną. Wykorzystana będzie wtedy i jedna, i druga ścieżka. Można się spodziewać, że takie rozwiązanie zyska dużą popularność i będzie szeroko wykorzystywane przez szkoły.

Źródło:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. 2020, poz. 493, ze. zm.).

Danuta Skrzypek

Edukator, menadżer oświaty, wieloletni Dyrektor szkoły, specjalista organizacji procesu kształcenia i zarządzania jakością pracy szkoły. Nauczyciel biologii i chemii w szkołach różnych typów. Laureatka licznych nagród kuratorskich i samorządowych. Za szczególne zasługi dla oświaty odznaczona medalem KEN. Od kilkunastu lat szkoli nauczycieli, dyrektorów i kadre kierowniczą różnych typów szkół w zakresie prawa oświatowego. Wspiera Dyrektorów w tematach związanych z organizacją pracy szkoły w oparciu o zapisy prawa oświatowego.

Ewa Sitko

Nauczyciel dyplomowany z 30-letnim stażem zawodowym. Nagrodzona w 2008 roku Medalem Komisji Edukacji Narodowej za zasługi dla oświaty. Edukator, autor i realizator programów wychowawczych. Koordynator szkolnych działań wychowawczych. Autorka publikacji dotyczących komunikacji interpersonalnej oraz aktywizacji odbiorcy procesu edukacyjnego. Od kilkunastu lat szkoli nauczycieli, dyrektorów i kadre kierowniczą różnych typów szkół w zakresie działań profilaktycznych i wychowawczych. Wspiera nauczycieli w tematach związanych z organizacją procesu lekcyjnego.

Teresa Tymrakiewicz

Filozof i socjolog rodziny, menadżer oświaty, edukator, wieloletni nauczyciel akademicki, egzaminator filozofii, ekspert ds. awansu zawodowego nauczycieli. Specjalistka w zakresie kształcenia kompetencji psychospołecznych i zarządzania zasobami ludzkimi, doradca ds. wychowania, autor i realizator licznych programów szkoleń z zakresu psychosocjologii. Od 25 lat szkoli nauczycieli, dyrektorów i kadry kierownicze różnych branż w zakresie rozwijania inteligencji emocjonalnej i interpersonalnej. Laureatka licznych nagród branżowych (ministra, kuratora) i samorządowych (prezydenta); za szczególne zasługi dla oświaty odznaczona medalem KEN.

Dokładamy wszelkich starań w celu umieszczania prawdziwych i pełnych informacji. Nie ponosimy jednak odpowiedzialności za rezultaty działań podjętych w oparciu o zamieszczone w artykule informacje lub ewentualne błędy czy braki w artykule.

Publikacja artykułu i stan prawny na dzień: 30.03.2020 r.

Nauczanie zdalne – pytania i odpowiedzi część 2.

1. Podczas bezpośredniego kontaktu z uczniem mogłam poleceniami słownymi, gestami zachęcić go do pracy, regulować jej tempo, ukierunkowywać jego myślenie. Nauczanie na odległość, szczególnie asynchroniczne, pozbawia mnie tych możliwości. Jakie metody pracy z materiałem źródłowym (tekst, obraz) mogę wykorzystać, aby wspierać ucznia w jego samodzielnej pracy?

Praca z materiałem źródłowym wymaga przede wszystkim bardzo precyzyjnego przygotowania. Uczeń nie powinien otrzymać ogólnego polecenia: „zapoznaj się z tekstem”. Jest ono bowiem opatrzone dużym ryzykiem wynikającym z faktu, że dla każdego ucznia co innego może niesie termin „zapoznaj się”.

Nadawanie kierunku uczniowskiej pracy wymaga działania etapowego. Krok pierwszy to podzielenie materiału źródłowego na części (jeżeli to np. film) czy akapity, jeżeli nauczyciel wybrał tekst do pracy. Oczywiście długość tekstu jest związana z możliwościami ucznia i poziomem edukacyjnym. Na tym etapie nieodzowna jest autorska, nauczycielska korekta przygotowywanych materiałów. Nauczyciel wybiera takie informacje, które są konieczne do osiągnięcia przez uczniów postawionego celu. Dla ucznia szkoły podstawowej sprawdza się praca nad akapitami. Etap drugi wymaga przygotowania konkretnych poleceń.

Przykłady poleceń:

- *Napisz jednym zdaniem, o czym jest ten fragment. Nie przepisuj zdań z tekstu. Napisz używając własnych słów.*
- *Nadaj tytuł temu akapitowi/fragmentowi.*
- *Zaznacz w tekście słowa kluczowe / wyszukaj w treści słowo, które według Ciebie zawiera w sobie najwięcej informacji.*
- *Wyjaśnij, dlaczego...*
- *Podaj sposoby...*

Polecenie „zaznacz w tekście słowa kluczowe” jest bardzo wymagające. Uczeń nieprzygotowany wcześniej do takiej pracy może mieć trudności z wykonaniem tego polecenia.

Inne propozycje pracy:

- Nauczyciel stawia np. 5 pytań do materiału. Odpowiedź w materiale jest tylko na 4 pytania.
Polecenie: „Znajdź odpowiedź na postawione pytania”. Ponieważ na jedno z pytań nie ma w materiale odpowiedzi, to zmusza ucznia do wnikliwego czytania. Jest to sposób na wzmożenie uwagi.
- Polecenie: „Podkreśl różnymi kolorami informacje najważniejsze, ważne i mniej istotne”.
- Uwagę ucznia wzmagają też polecenia napisania pytań i odpowiedzi do materiału, które później nauczyciel wykorzysta do sprawdzania wiedzy całej klasy. Najlepszy zestaw pytań będzie przez nauczyciela wykorzystany. Uczniowie mogą również napisać zestaw informacji tekstowych (SMS-ów), które będą wysyłać do kolegów.
- Kolejne polecenie może brzmieć: „Przeczytaj każdy fragment i zastanów się, jak pokazałbyś to, co przeczytałeś, w zabawie w kalambury. Zapisz na kartce, co byś pokazywał, albo nagraj filmik telefonem”.
- Można również polecić zilustrowanie każdego akapitu. Nie chodzi w tym wypadku o precyzyjne artystyczne rysunki, lecz o proste schematyczne obrazy.

Oczywiście dla wzmocnienia nauczyciel może wśród uczniów rozpiścić konkurs na najlepsze prezentacje kalamburów, zestaw pytań do klasówki, obrazów itp.

Zaproponowane metody są do wykorzystania podczas nauczania różnych przedmiotów szkolnych.

Odejście od pracy polegającej na wypełnianiu kart pracy i ćwiczeń na rzecz samodzielnej pracy ucznia z tekstem wpisuje się w dowiedzione przekonanie, iż najczęściej zapamiętujemy, gdy aktywnie demonstrujemy wiedzę, pokazujemy ją za pomocą własnego ciała czy uczymy innych (przygotowanie, sprawdzianów, konkursów,

napisanie wiadomości do kolegów, przygotowanie tekstów z lukami).

Zachodzi w tych sytuacjach stymulacja mózgu, która pozwoli trwale zapamiętywać informacje, a potem szybciej i łatwiej je odtwarzać.

2. W kierunkach realizacji polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2019/2020 ważne miejsce zajmuje kształcenie kompetencji kluczowych. Czy obecna sytuacja (nauczanie zdalne) pozwoli realizować ten kierunek? Czy też warunki wykluczają to zadanie? Jeżeli tak, to jakie metody pracy będą najefektywniejsze?

Z całą pewnością można powiedzieć, że zamknięcie szkoły, trudniejszy kontakt z nauczycielem i kolegami czy ograniczona liczba godzin z poszczególnych przedmiotów nie stanowią przeszkody do kształcenia kompetencji kluczowych. Paradoksalnie można stwierdzić, że ta niecodzienna sytuacja może wyzwolić u uczniów (przy odpowiednim przygotowaniu) bardziej samodzielną, zaangażowaną i twórczą postawę wobec własnej nauki.

Metodą najbardziej sprzyjającą kształceniu kompetencji kluczowych jest metoda projektu edukacyjnego. Wprowadzenie projektu edukacyjnego wymaga odpowiedniego przygotowania. Pierwsze działania przeprowadza nauczyciel przedmiotu (jeżeli projekt jest przedmiotowy) lub nauczyciele, jeżeli projekt ma charakter interdyscyplinarny. To wymagająca faza, bo należy z zagadnień z podstawy programowej wyprowadzić interesujące zagadnienie badawcze. Temat powinien nieść z sobą jakąś tajemnicę do rozwiązania. Niech zilustruje ten aspekt przykład. Klasa VIII, historia.

Dekada 1981–1989

Uczeń:

1. wyjaśnia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, opisuje jego przebieg i konsekwencje;
2. przedstawia postawy Polaków wobec stanu wojennego, fenomen oporu społecznego;
3. wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia „okrągłego stołu”, przedstawia jego głównych uczestników i opisuje postanowienia.

Temat projektu

„Kto rozpowszechnia fałszywe wiadomości, jeżeli może to wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5”

Dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym

Prawda i fałsz. Polska w latach 1981 – 1989

Wybór tematu ma wpływ na zadania, którymi będą zajmować się uczniowie. Nauczyciel decyduje, jacy uczniowie (indywidualnie czy w grupie) będą rozwijać konkretne zagadnienia. Formy pracy w ramach projektu mogą być różne. Uczniowie mogą równolegle pracować nad zadaniami lub wykonywać tylko wskazane zadania i potem ułożyć z nich całościowy obraz. Ten drugi sposób jest ryzykowny, ponieważ uczeń może skupić się tylko na swoim zadaniu i nie pogłębić całego zakresu wiedzy. Bardzo ważne jest również ustalenie nie tylko form pracy, ale także formy prezentacji opracowanego zagadnienia:

- przygotowanie prezentacji,
- pisanie wspólnie książki, biuletynu,
- redagowanie gazety,
- pisanie wierszyków mnemotechnicznych,
- opracowanie gry planszowe itd.

Form jest bardzo dużo. Uczniowie przed przystąpieniem do projektu powinni otrzymać również informację, co i jak będzie oceniane. Taki projekt może być także przedsięwzięciem interdyscyplinarnym. Nauczyciel historii może współpracować z nauczycielem języka polskiego. Ten ostatni ze swojej podstawy programowej wyprowadza zagadnienia, które mogą być pogłębiane w trakcie realizacji projektu. Taka metoda pracy sprzyja nie tylko zdobywaniu wiedzy i ćwiczeniu umiejętności, ale również kształtuje postawy. Można więc powiedzieć, że kształtuje kompetencje

Danuta Skrzypek

Edukator, menadżer oświaty, wieloletni Dyrektor szkoły, specjalista organizacji procesu kształcenia i zarządzania jakością pracy szkoły. Nauczyciel biologii i chemii w szkołach różnych typów. Laureatka licznych nagród kuratorskich i samorządowych. Za szczególne zasługi dla oświaty odznaczona medalem KEN. Od kilkunastu lat szkoli nauczycieli, dyrektorów i kadre kierowniczą różnych typów szkół w zakresie prawa oświatowego. Wspiera Dyrektorów w tematach związanych z organizacją pracy szkoły w oparciu o zapisy prawa oświatowego.

Ewa Sitko

Nauczyciel dyplomowany z 30-letnim stażem zawodowym. Nagrodzona w 2008 roku Medalem Komisji Edukacji Narodowej za zasługi dla oświaty. Edukator, autor i realizator programów wychowawczych. Koordynator szkolnych działań wychowawczych. Autorka publikacji dotyczących komunikacji interpersonalnej oraz aktywizacji odbiorcy procesu edukacyjnego. Od kilkunastu lat szkoli nauczycieli, dyrektorów i kadre kierowniczą różnych typów szkół w zakresie działań profilaktycznych i wychowawczych. Wspiera nauczycieli w tematach związanych z organizacją procesu lekcyjnego.

Dokładamy wszelkich starań w celu umieszczania prawdziwych i pełnych informacji. Nie ponosimy jednak odpowiedzialności za rezultaty działań podjętych w oparciu o zamieszczone w artykule informacje lub ewentualne błędy czy braki w artykule.
Publikacja artykułu i stan prawny na dzień: 02.04.2020 r.

Nauczanie zdalne – pytania i odpowiedzi część 3.

1. Czy podczas nauczania zdalnego należy przygotować szkolną netykietę i jak to zrobić?

Warto przy organizacji zdalnych zajęć przygotować nie tylko ucznia, ale i pozostałych członków jego rodziny do nowej sytuacji jaką jest zdalna nauka. Mieszkanie ucznia, a przynajmniej ta jego część, która okala miejsce pracy dziecka – staje się przestrzenią publiczną, która wymaga stosowania innych reguł życia niż domowe.

Dobrym pomysłem jest:

- porozmawianie z uczniami i ich rodzicami na temat sposobu komunikowania się w cyberprzestrzeni, omówienie z uczniami zasad netykiety, czyli zbioru zasad dotyczących dobrego zachowania podczas zajęć online,
- utworzenie z uczniami/nauczycielami (odgórnie w szkole, może samorząd uczniowski) zestawu własnych zasad, do których można by odwoływać się w czasie pracy,
- przeprowadzenie np. w ramach lekcji wychowawczych tematów dotyczących współpracy – warto ustalić w gronie, kto będzie za to odpowiedzialny,
- przygotowanie wiadomości do uczniów i rodziców z przekazaniem zasad netykiety.

Przykładowy list (do wykorzystania, modyfikowania lub inspiracji poniżej).

Drogi Uczniu!

Obecnie realizujemy nauczanie zdalne z wykorzystaniem Internetu, różnych aplikacji i komunikatorów. Pamiętaj, proszę o poniższych zasadach:

- Zapoznaj się z zasadami netykiety, czyli internetowym *savoir-vivre*, który obowiązuje wszystkich użytkowników cyberprzestrzeni.
- Sprawdź, czy komputer (kamera i głośnik) działają.

- Poinformuj członków rodziny, że rozpoczynasz naukę online i oczekujesz, że nikt nie będzie Ci przeszkadzał.

- Uprzątnij miejsce pracy i przygotuj niezbędne środki dydaktyczne (zeszyt, książkę, przybory piśmienne, kartki do robienia notatek). Możesz przygotować kubek z wodą do popijania w trakcie nauki. Dobrze jest pracować w wywietrzonym pomieszczeniu.

- Ubierz się schludnie, uczesz włosy – potraktuj pracę w domu tak, jakbyś był w szkole. Nauczyciel, koleżanki i koledzy będą Cię przecież widzieli.

- Pamiętaj, że obraz na komputerze rejestruje to, co znajduje się za Twoimi plecami. Zadbaj, by „podglądane” przez innych środowisko Twojej pracy mogło o Tobie dobrze świadczyć. Posprzątaj, poukładaj, uporządkuj to, co znajduje się za Tobą w pokoju, w którym pracujesz. Zobacz na podglądzie, jaki obszar Twojego pomieszczenia podlega obserwacji innych osób.

- Jeżeli chcesz coś przekazać domownikom – wyłącz głośnik, jeżeli decydujesz odejść na chwilę od komputera – wyłącz kamerkę. Pamiętaj, aby je ponownie uruchomić, kiedy wznowisz pracę.

- Pamiętaj też, żeby przywitać się i pożegnać z osobami, z którymi współpracujesz.

Twój wychowawca

Netykieta (przykład)

W czasie zajęć on-line:

- dbamy o nienaganny język,
- dbamy o nasz wygląd i kulturę osobistą,
- nie przekrzykujemy się, gdy chcemy coś powiedzieć czekamy na swoją kolej,
- informujemy o lekcji online domowników i prosimy ich o odpowiednie zachowanie,
- dbamy o ład i porządek w naszym otoczeniu (porządek w oku kamery),
- pamiętamy o tym, by przed zajęciami przygotować nasze środowisko pracy: sprawdzić, czy działa sprzęt, uprzątnąć biurko i pokój.

Ponadto na naszych forach, czatach i w wiadomościach mailowych:

- nie nadużywamy wielkich liter,
- unikamy nadmiernego stosowania emotikoniek,
- formułujemy zwięzłe tematy maili,
- dbamy o porządek, nie publikujemy zbędnych treści,
- pomagamy sobie wzajemnie w odnalezieniu zadań, wiadomości,
- inspirujemy i motywujemy się wzajemnie.

2. Czy w trakcie nauczania zdalnego ważniejsze jest ocenianie czy informowanie, o jakości podejmowanych przez ucznia działań?

Tak postawione pytanie wymaga przywołania informacji, czym ocenianie powinno być i na czym powinno polegać?

Punktem odniesienia są obowiązujące (nauczanie na odległość ich nie zniosło) zapisy w Ustawie o Systemie Oświaty. Nauczyciel ma za zadanie rozpoznać poziom i postępek w przyswojeniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w odniesieniu do wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego lub w podstawie programowej kształcenia w zawodzie. Ustawa podkreśla bardzo wyraźnie znaczenie udzielania informacji zwrotnej, począwszy od informowania o poziomie osiągnięć (ocena), poprzez wskazanie, co uczeń zrobił dobrze i jak powinien dalej się uczyć. Działania te mają wesprzeć ucznia w samodzielnym planowaniu własnego rozwoju.

Ocenianie i udzielanie informacji o jakości podejmowanego przez ucznia wysiłku, o poziomie wykonanej pracy – są ze sobą nierozdzielnie związane.

Trudności, jakie pojawiają się w obecnej sytuacji, nie wynikają z braku czytelnych zapisów, jak ocenianie powinno wyglądać, ale z faktu ograniczeń zewnętrznych, z którymi borykają się dziś nauczyciele placówek oświatowych. Na co więc wykorzystać ten ograniczony kontakt? Wspierać ucznia emocjonalnie? Mówić mu tylko o jakości pracy czy wystawiać oceny za wykonaną pracę?

Odpowiedź jest jedna: należy robić jedno i drugie, ale szukać jak najprostszyc

wiązań. Ważne, aby mądrą pochwałą stymulować pracę ucznia, aby go wspierać. Dziś szczególnie ważnym wydaje się być ten element zachęty, zgodny z zasadą tzw. „kanapki”, czyli: najpierw – docenienie za wykonaną pracę, potem – wskazanie zasobów do rozwoju, z sugestią co, jak, i gdzie, a na końcu – znowu ciepły akcent, aby zachęcić do pracy.

Informację zwrotną odnoszącą się do konkretnej pracy warto ograniczyć do kilku słów lub znaków.

Stosuje się tę praktykę w ocenianiu kształtującym. Ważne, aby taka informacja zwrotna wskazywała uczniowi, co ma doskonalić, jeśli jest taka potrzeba.

Oczywiście nic nie zastąpi osobistej relacji, podczas której można wykorzystać zasoby werbalne i pozawerbalne do budowania wzajemnego zaufania, poczucia komfortu czy doświadczania przyjemności z uczenia się.

Jeżeli ocenianie zakotwiczymy w systemie wartości, gdzie najwyższą wartością, jest stymulacja rozwoju ucznia, to tak dawanie informacji o poziomie zaangażowania, jak i o jego ostatecznych efektach jest równoważne.

Źródło:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. 2020, poz. 493, ze. zm.).

Ewa Sitko

Nauczyciel dyplomowany z 30-letnim stażem zawodowym. Nagrodzona w 2008 roku Medalem Komisji Edukacji Narodowej za zasługi dla oświaty. Edukator, autor i realizator programów wychowawczych. Koordynator szkolnych działań wychowawczych. Autorka publikacji dotyczących komunikacji interpersonalnej oraz aktywizacji odbiorcy procesu edukacyjnego. Od kilkunastu lat szkoli nauczycieli, dyrektorów i kadre kierowniczą różnych typów szkół w zakresie działań profilaktycznych i wychowawczych. Wspiera nauczycieli w tematach związanych z organizacją procesu lekcyjnego.

Teresa Tymrakiewicz

Filozof i socjolog rodziny, menadżer oświaty, edukator, wieloletni nauczyciel akademicki, egzaminator filozofii, ekspert ds. awansu zawodowego nauczycieli. Specjalistka w zakresie kształcenia kompetencji psychospołecznych i zarządzania zasobami ludzkimi, doradca ds. wychowania, autor i realizator licznych programów szkoleń z zakresu psychosocjologii. Od 25 lat szkoli nauczycieli, dyrektorów i kadry kierownicze różnych branż w zakresie rozwijania inteligencji emocjonalnej i interpersonalnej. Laureatka licznych nagród branżowych (ministra, kuratora) i samorządowych (prezydenta); za szczególne zasługi dla oświaty odznaczona medalem KEN.

Dokładamy wszelkich starań w celu umieszczenia prawdziwych i pełnych informacji. Nie ponosimy jednak odpowiedzialności za rezultaty działań podjętych w oparciu o zamieszczone w artykule informacje lub ewentualne błędy czy braki w artykule.

Publikacja artykułu i stan prawny na dzień: 06.04.2020 r.

Nauczanie zdalne – pytania i odpowiedzi część 4.

1. Czy ustalenie wspólnie z nauczycielami zakresu treści nauczania poszczególnych przedmiotów upoważnia dyrektora do dokonania zmian w szkolnym planie nauczania tzn. zmniejszenia liczby godzin poszczególnych przedmiotów na czas funkcjonowania kształcenia na odległość?

Na podstawie:

§1 ust. 1 pkt 3 i pkt 10 oraz §7 ust. 1 i 2 rozp. MEN z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. z 2020; poz. 493 ze zm.)

Regulacje prawne związane z funkcjonowaniem szkół w okresie ich czasowego ograniczenia, które jest spowodowane zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, wyznaczają dyrektorowi szkoły realizację zadań, które są związane z tym faktem. Dyrektor szkoły ma obowiązek między innymi ustalić:

- 1) we współpracy z nauczycielami tygodniowy zakres treści nauczania do zrealizowania w poszczególnych oddziałach klas z uwzględnieniem zasad wskazanych w rozporządzeniu;
- 2) modyfikację szkolnego zestawu programów nauczania;
- 3) zasady zaliczania do wymiaru godzin poszczególnych zajęć realizowanych przez nauczycieli z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość do tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych prowadzonych bezpośrednio z uczniami albo na ich rzecz.

Dyrektor szkoły nie ma prawa, zgodnie ze wskazanymi zadaniami w ww. rozporządzeniu, dokonywać zmiany w ramowym planie nauczania oraz eliminować realizację treści zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego. Wszystkie

zajęcia edukacyjne, które wyznacza ramowy plan nauczania dla danego typu szkoły i danego poziomu klas oraz te, które zostały przyjęte w arkuszu organizacyjnym szkoły, mają obowiązek być realizowane, również z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Celem dostosowania realizacji zajęć edukacyjnych do wykorzystywania przez nauczycieli prowadzenia tych zajęć metodami i technikami kształcenia na odległość dyrektor szkoły może:

- 1) skrócić czas realizacji danych zajęć edukacyjnych np. do 25 minut w bezpośredniej pracy z uczniami; czas realizacji tych zajęć powinien być uzależniony od rodzaju pracy, która może być prowadzona z wykorzystaniem zasobów online z jednoczesnym użyciem monitorów ekranowych oraz pracy z uczniem, która może być wskazana bez użycia monitorów ekranowych, np. z wykorzystaniem podręcznika i ćwiczeń – prace te powinny być prowadzone naprzemiennie;
- 2) zmienić obowiązujący tygodniowy rozkład zajęć edukacyjnych, co może wynikać z faktu utrudnionego dostępu nauczycieli lub uczniów do urządzeń, które mają bezpośredni wpływ na realizację kształcenia na odległość (dostęp do komputera, laptopa, Internetu itd.).

Tematy zaplanowanych i przeprowadzonych zajęć edukacyjnych w arkuszu organizacyjnym szkoły, które są wyznaczone przez dyrektora szkoły tygodniowym rozkładem zajęć edukacyjnych, powinny być potwierdzone wpisem do dziennika lekcyjnego lub dziennika innych zajęć przez nauczycieli, którzy prowadzą te zajęcia.

Jeśli dyrektor szkoły zmniejszy liczbę godzin poszczególnych przedmiotów, jak zakłada to treść pytania, to nie będzie mógł zaliczyć nauczycielom do tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych prowadzonych bezpośrednio z uczniami albo na ich rzecz wszystkich godzin, które nauczyciele prowadzą z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

2. W jaki sposób praca w wirtualnych zespołach uczniowskich może ułatwić realizację celów edukacyjnych?

Praca w grupach znakomicie sprawdzić się może w zdalnym nauczaniu. Korzyści z takiej organizacji zajęć może odnieść zarówno uczeń, jak i nauczyciel.

Uczeń – ponieważ będzie kontaktował się i współpracował z koleżankami/kolegami, będzie nabywał wprawy w projektowaniu własnych działań, poszukiwaniu informacji, różnych rozwiązań, będzie miał poczucie sprawstwa w realizowaniu zadania i poczucie autonomii związane z podjęciem decyzji co, jak i kiedy. Te czynniki: autonomii, sensu, rozwoju i współpracy z innymi lokują się najwyżej wśród motywatorów odpowiedzialnych za uruchamianie naszej aktywności.

Nauczyciel – ponieważ będzie mógł delegować pewne uprawnienia na lidera zespołu koordynującego wspólną pracę (uczniowie zdolni). Ważne, aby zadbać o to, by zespół składał się z uczniów, którzy faktycznie będą ze sobą współpracować. Nie można dopuścić do wykluczenia któregokolwiek ucznia i do sytuacji określanej mianem społecznego próżniactwa, gdzie pracę wykonuje jeden, dwie osoby, a reszta korzystając z ich zaangażowania, nie pracuje wcale.

Wykorzystując strategię uczenia się we współpracy, można projektować pracę w parach, w trójkach i w kilkusobowych zespołach. Uczniowie mogą nabywać nową wiedzę, ale także doskonalić różnorodne umiejętności, mogą wzajemnie weryfikować poziom ich opanowania (o ile otrzymają instrukcję dotyczącą realizacji oczekiwanych celów czy tzw. wskaźniki sukcesu).

Nauczyciel zlecając realizację celów we współpracy, powinien dokładnie określić oczekiwane wyniki, przygotować dla uczniów bibliografię (dostępną uczniowi w aktualnych warunkach) i netografię, odsyłając do sprawdzonych źródeł internetowych. Powinien wyznaczyć czas na realizację zadań i określić sposób sprawdzenia efektów pracy.

Częsty powinien być kontakt z liderami zespołów, aby nie czuli się osamotnieni i przygnębieni pojawiającymi się (ewentualnie) problemami. Oni mają koordynować wspólną pracę. Powinni wiedzieć, jak ją zorganizować i to zadanie należy do

nauczyciela. Podobnie jak wsparcie przy rozwiązywaniu trudnych sytuacji – zarówno merytorycznych, jak i relacyjnych. Liderzy informują o postępach zespołu, o wzajemnej współpracy i osiągniętych celach.

Kontakty z pozostałymi realizatorami zadań mogą być rzadsze, choć uczniowie powinni mieć możliwość kontaktowania się w określonym czasie z nauczycielem (ustala czas dyżurowania w konkretnych godzinach). Nauczyciel może zaprosić cały zespół do wspólnego omówienia przebiegu pracy. Może też sprawdzać poziom zdobytej wiedzy, aby upewniać się, że zespół pracuje zgodnie z otrzymaną instrukcją (do pracy w parach lub trójkach można wykorzystać fiszki). Taka praca przypomina znaną nauczycielom metodę projektu. Można zaczerpnąć z niej pomysły na monitorowanie działań zespołów, ewaluację współpracy i ocenę efektów.

Praca w wirtualnych zespołach uczy samodzielności, pozwala uczniom na przejmowanie odpowiedzialności za własny proces uczenia się, doskonalą też umiejętność uczenia się we współpracy.

Źródła:
www.gov.pl

Danuta Skrzypek

Edukator, menadżer oświaty, wieloletni Dyrektor szkoły, specjalista organizacji procesu kształcenia i zarządzania jakością pracy szkoły. Nauczyciel biologii i chemii w szkołach różnych typów. Laureatka licznych nagród kuratorskich i samorządowych. Za szczególne zasługi dla oświaty odznaczona medalem KEN. Od kilkunastu lat szkoli nauczycieli, dyrektorów i kadre kierowniczą różnych typów szkół w zakresie prawa oświatowego. Wspiera Dyrektorów w tematach związanych z organizacją pracy szkoły w oparciu o zapisy prawa oświatowego.

Dokładamy wszelkich starań w celu umieszczenia prawdziwych i pełnych informacji. Nie ponosimy jednak odpowiedzialności za rezultaty działań podjętych w oparciu o zamieszczone w artykule informacje lub ewentualne błędy czy braki w artykule.
 Publikacja artykułu i stan prawny na dzień: 22.04.2020 r.